

tknout (vzhledem k populární povaze edice ani fakt, že japonské texty byly přeloženy nikoli z japonského originálu, ale anglických a německých překladů), snad s výjimkou skutečnosti, že autorovy komentáře k textům jsou v souladu s velmi precizně a objevně zpracovanou grafikou publikace sice originálně vytištěny na červeném papíře, tím je však bohužel velmi ztíženo jejich čtení (tato výtka ale samozřejmě padá na vrub redaktora a nakladatele). *Strašidelný chrám v horách* tak představuje výjimečně podařený počin, jehož vysoké standardy budou následovat nejen další publikace edice *Mýty, pohádky a legendy*, ale i další domácí edice folklorní slovesnosti vůbec.

Petr Janeček

Thomas Hylland Eriksen:
Sociální a kulturní antropologie. Portál, Praha
2008, 407 s.

Napsat základní učební text sociální a kulturní antropologie je mimořádně náročný úkol. Přesto se jej s výborným výsledkem zhostil Thomas Hylland Eriksen, který působí na univerzitě v Oslu, kde se zabývá zejména problematikou identity, národní příslušnosti, nacionalismem a globalizací. S ohledem na osobní favorizovaný zájem neudivuje, že jeho učebnice o sociální a kulturní antropologii nese podtitul *Příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Autor v předmluvě přiznává, že jeho text je „zhuštěný přehled základních etnografických monografií, které zůstávají naprosto nezbytnou součástí počátečních fází studia každého antropologa“. To je také

důvod, proč na knihu upozorňuji především všechny studenty, ale i další zájemce o kulturní antropologii.

Obsáhlý text je členěn na devatenáct kapitol, na závěr je uveden rejstřík a celkový přehled literatury, když ovšem za každou kapitolou je vždy uváděno několik položek doporučené literatury. Ekvivalentem Úvodu je „pozvání na cestu“, jejímž smyslem je poznávat a „vysvětlovat společenské a kulturní rozdíly ve světě ... a porozumět podrobnostem mezi společenskými systémy a lidskými vztahy“. Následuje kapitola *Stručné dějiny antropologie a nezbytné pojednání na téma Terénní výzkum a jeho interpretace*. Člověk jako sociální osoba (4. kapitola) je „rozebírán“ ze všech stran, tj. v kontextu společnosti i přírody. Popis problémů týkajících se místní komunity, společenských norem, socializace, ale také problematika domácnosti je obsahem kapitoly s názvem *Místní uspořádání* (5). Logicky následují problémové okruhy na téma *Jedinec a společnost* (6), *Příbuzenství a původ* (7), *Manželství a aliance* (8) a *Gender a věk* (9). Podrobně jsou probrány *Společenské hierarchie* (10), a to v různých společenských systémech – kasty ve staré i současné Indii – s, *třídy a vrstvy*, dále „kulturní třídy“ a fenomén *sociální diferenciacce*. Stručný popis *moci a bezmocných* dobře uvozuje další kapitoly: *Politika a moc* (11), *Směna* (12), *Výroba a technologie* (13). Autor následně tematizuje *náboženství a smysl tradičních i novodobých rituálů* (14), *Způsoby myšlení* (15) a upozorňuje na *Úskalí mnohočetných tradic* (16). Teprve pak je zařazen text o *etnicitě* (17), který je nezbytný pro pojednání o *Politice identity, nacionalismu a menšin* (18) a pro prezentaci faktů i problému shrnutých pod jed-

noznačný název: Globální, lokální a globální (19). Ve stručném závěru Eriksen zdůrazňuje, že kulturní antropologii lze chápat jednak jako akademickou disciplínu, jednak jako inspiraci „moudrosti a vhledu“ všem, kteří se chtějí a nakonec i dokáží „podívat na svou vlastní existenci“, na své postavení ve vlastní kultuře i ve složitosti sociálního života. Právě pro

tento praktický výstup je třeba studovat Eriksenovu knihu.

Autor je nejen patřičně vzdělaný ve svém oboru, ale má dar lehkého pera. Složité problémy zpřístupňuje čtenářům srozumitelnou formou s evidentní pedagogickou suverenitou. Proto si lze jen přát, aby výborná kniha T. H. Eriksena oslovila co nejvíce čtenářů.

Helena Haškovcová